معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در گفت‌وگو با آتیه نو اعلام کرد:

کارگران پیشقراولان اقتصاد ایران

گزارش

معاون فرهنگی و اجتماعی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی معتقد است کارگران، پیشقراولان عرصه اقتصاد کشور هستند و نقش آنان در روند توسعه پایدار اقتصادی و خودکفایی در صنعت و خدمات، نقش محوری و پررنگ است. وی می‌گوید: «مشکل اقتصاد کشور، بدون راه‌حل نیست و گره‌ای نیست که بازنشدنی باشد و یکی از الزامات مهم در این گره‌گشایی، ملاحظه و رعایت حقوق کارگران است.» در ادامه مشروح گفت‌وگوی ابراهیم صادقی‌فر - معاون فرهنگی و اجتماعی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی - با ویژه‌نامه آتیه‌نو که به مناسبت روز کارگر منتشر می‌شود را از نظر می‌گذرانید:

کارگران در سالی که به نام تولید، پشتیبانی و مانع‌زدایی نامیده شده است، چه نقشی در تولید دارند و چگونه می‌توان جایگاه آن‌ها را به خوبی شناسایی و احصاء کرد؟

کارگران، بیشترین جمعیت آماری کشور محسوب می‌شوند، قشر پویای جامعه را تشکیل می‌دهند و با ظرفیت بالایی که در اختیار دارند، توانمندی‌های مختلفی در عرصه‌های گوناگون را از خود بروز می‌دهند. کارگران، پیشقراولان عرصه اقتصاد کشور هستند و نقش آنان در روند توسعه پایدار اقتصادی و خودکفایی در صنعت و خدمات، پررنگ و محوری است. در واقع نیروی انسانی ماهر در همه کشورها به عنوان سرمایه اصلی و ستون اقتصاد کشور محسوب می‌شود و کارگران ضامن استقلال کشور هستند و در همه زمینه‌ها از نقش راهبردی برای جریان تولید برخوردارند. به عبارت دیگر، کارگران، موتور محرک صنایع به شمار رفته و نقش مهمی در تسهیل تأمین معیشت مردم دارند. بنابراین حل مشکلات کارگران به معنای حل اصلی‌ترین مشکلات هر جامعه‌ای است. دلگرم شدن آن‌ها در جامعه، موجب سامان یافتن وضع تولید و حل مسائل اقتصادی است.

ر این سال که هدف اصلی آن، حمایت از تولید به فرموده مقام معظم رهبری است، کارگران خط مقدم این تولید هستند و با توجه به قرار گرفتن در هفته کارگر به نظر شما چه کمک‌ها و حمایت‌هایی را می‌توان از این قشر کم‌درآمد و زحمتکش انجام داد و اساساً مانع‌زدایی و پشتیبانی از تولید چگونه باید انجام شود تا کارگران نیز به دست فراموشی سپرده نشوند؟

بسیاری از راهکارهای حمایت و حل مشکلات کارگران در حوزه‌های فرهنگی نهفته است و ابتدا باید از این حوزه‌ها شروع کرد؛ به گونه‌ای که جامعه کارگری باید احساس تکریم و احترام و سربلندی کند و قدر کار او دانسته شود و اگر بخواهیم جامعه کارگری از امتیازات و حقوق شایسته‌ای برخوردار باشد، باید برای نقش کارگران در تولید اهمیت ویژه‌ای قائل شویم.

البته نفس علاقه و اشتیاق به کار باید در جامعه ترویج یابد و کار چنان ارزشمند شناخته شود که کارگر با افتخار بگوید من کارگر هستم. گرامیداشت روز جهانی کارگر و نیز هفته کارگر در ایران به همین علت است که با نشان دادن اهمیت محصولات و طرح‌های کارگران نمونه که نخبه‌های این حوزه هستند بتوانیم علاوه بر اینکه جامعه را در خصوص نقش کارگران در تولید و اقتصاد آگاه کنیم، راهبرد الگوسازی را نیز برای کارگران ترسیم کنیم.

پیامدهای اجتماعی و فرهنگی حمایت از کارگران در این سال و برهه حساس را چگونه می‌بینید و چه نوع حمایت‌هایی می‌توان از آن‌ها انجام داد؟

حمایت‌های حقوقی و رفع موانعی که باعث نادیده گرفتن نقش کارگران در پیشرفت کشور شده یکی از اولویت‌های مهم در این زمینه است؛ به‌ویژه اینکه اقتصاد ایران در ماه‌های اخیر با پیامدهای ناشی از شیوع ویروس کرونا در سال گذشته حداقل ۸۵ هزار میلیارد تومان خسارت دیده و تا امروز پیامدهای ناشی از شیوع این بیماری از جمله هزینه‌های پیشگیری و درمان، تعطیلی کسب‌وکارها، تعطیلی کارخانه‌ها، مشاغل خدماتی، بانک‌ها، ادارات و تصمیمات اجتماعی برای کاهش رفت‌وآمدها و تعطیلی بنگاه‌ها، ۱۶۵ هزار میلیارد تومان بر اقتصاد ایران ضرر تحمیل کرده است. در واقع سیل در بهار سال ۱۳۹۸ بیش از یک درصد تولید ناخالص داخلی کشور را از بین برد؛ این درصد حدوداً معادل یک سال بودجه عمرانی کشور که حدود ۶۵ هزار میلیارد تومان می‌شود، است. در این زمینه، شناخت و برآورد دقیقی از میزان خسارت‌های کرونا به اقتصاد کشور و خصوصاً در حوزه کارگری و نیز اختصاص تسهیلات بدون ربا به کارگران و واحدهای تولیدی آسیب‌دیده می‌تواند یک راهکار مثبت برای عبور از شرایط کرونا تلقی شود.

در چنین شرایطی به‌رغم اینکه در واگذاری کارخانجات، حق تقدم با کارگران بوده، اما در اغلب واگذاری‌ها این مسأله رعایت نشده و صاحبان جدید، غیر از اخراج یا تعدیل کارگران، اقدام دیگری نکرده‌اند. در استان‌های مختلف نیز بیش از ۵۰ نمونه ناموفق خصوصی‌سازی بر اساس کاهش حدود ۵۰ درصدی شاخص بهره‌وری و تعدیل نیروی انسانی شاهد هستیم. در این زمینه استان‌های آذربایجان شرقی، گیلان، فارس و مازندران از نظر تعداد کارخانه‌ها و توقف کامل تولید در وضعیت بغرنج‌تری قرار دارند.

بر این مبنا «ارتقاء سطح درآمد کارگران با قرار دادن در اولویت واگذاری‌ها» و نیز «اجتناب از واگذاری سهام کارخانه‌های زیانده» دو راهکار مهم محسوب می‌شوند. همچنین در چنین فضایی، جلوگیری از قاچاق کالا در همه زمینه‌ها یکی دیگر از راهکارهای اصلی برای حمایت از کارگران است. هر تولیدکننده‌ای برای تأمین مواد اولیه وارداتی، حقوق گمرکی و انواع مالیات و حق بیمه را باید بپردازد، ریسک خرابی دستگاه‌ها و خطرات دیگر در محیط کار را متحمل می‌شود و طبیعی است که نمی‌تواند با کالایی که بدون پرداخت هرگونه گمرک و مالیات از طریق غیرقانونی و قاچاق به کشور وارد شده، رقابت کند؛ در نتیجه ورشکست می‌شود. همه کسانی که به نحوی در وارد کردن، توزیع و خرید و فروش کالای قاچاق سهیم هستند، در تعطیلی کارخانه‌ها و کارگاه‌ها، بیکاری کارگران و ورشکستگی تولیدکنندگان شریک و مدیون کارگران و خانواده‌های آنها هستند. «فرهنگسازی به منظور معرفی و نخریدن کالای قاچاق» و «برنامه‌ریزی به منظور افزایش ریسک قاچاق کالا» و نیز «تقویت ظرفیت‌های تولیدی برای ایجاد اشتغال در مناطق مرزی» راهکارهای مهم برای کاهش قاچاق کالا و حمایت از کارگران به شمار می‌آیند.

تاکنون چه اقداماتی برای حمایت و پشتیبانی از کارگران انجام شده و آیا در سال جاری نیز این حمایت‌ها ادامه خواهد داشت؟

در زمینه حمایت‌های فرهنگی می‌توان به معرفی کارگر نمونه در استان‌ها و در سطح کشور در هر سال اشاره کرد. امسال سی‌ودومین جشنواره امتنان از کارگران نیز در حضور رئیس‌جمهور برگزار می‌شود. همچنین برگزاری جشنواره کارآفرین نمونه، جشنواره تعاونگر نمونه، مشارکت در برنامه‌های تولیدی فرهنگی و هنر، جشنواره‌های عکس، شعر و نغمه‌های کار و... که همه اینها برای شناساندن و معرفی کارگران نخبه در عرصه‌های گوناگون است. تعیین حداقل مزد و میزان دستمزد کارگران با روش سه‌جانبه‌گرایی نیز که طی سال‌های گذشته به مرحله اجرا گذاشته شد از جمله حمایت‌های معیشتی از کارگران به شمار می‌رود و در زمینه مسکن کارگران با همکاری دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت راه و شهرسازی، ۲۰۰ هزار واحد مسکونی در مرحله ساخت قرار گرفته است. اهمیت به سلامت، نشاط و ورزش کارگران و نیز رسیدگی به امور تفریحی کارگران، اجرای طرح ساختار قامتی کارگران، اجرای طرح‌های مختلف در زمینه رسیدگی به آسیب‌های اجتماعی کارگران (کاج و...)، پیگیری اصلاح آیین‌نامه‌هایی که بایستی به روز شوند و توانمندسازی کارگران از طریق آموزش‌های گوناگون در زمینه مهارت‌های زندگی از دیگر برنامه‌ها و سیاستگذاری‌ها برای حمایت از جامعه کارگری بوده است. همچنین عامل مهم ارتقاء امنیت شغلی و معیشت کارگران، توانمند شدن کارگران در زمینه‌های کاری و فنی است؛ چراکه همواره کسب‌وکارهای سرپا به کارگر ماهر، خلاق و نوآور، نیاز دارند و کسب این موارد، معیشت کارگران را نیز ارتقا می‌دهد.

اگر مسأله اشتغال به شکل مناسبی حل شود، آسیب‌های اجتماعی از جمله مواد مخدر، مشکلات جوانان و آفت‌های ناشی از بیکاری نیز کاهش محسوسی خواهند یافت و برای حل مسأله اشتغال باید از راهکارهای فرهنگی آغاز کرد؛ خصوصاً باید همت و اراده جمعی برای حل این مشکلات ایجاد شود

> بسیاری از راهکارهای حمایت و حل مشکلات کارگران در حوزه‌های فرهنگی نهفته است و ابتدا باید از این حوزه‌ها شروع کرد؛ به گونه‌ای که جامعه کارگری باید احساس تکریم و احترام و سربلندی کند و قدر کار او دانسته شود

نکته

در وبینار روز جهانی ایمنی و بهداشت حرفه‌ای

شاکرمی: بهره‌وری بدون توجه به سلامت کارگران ممکن نیست

وبینار روز جهانی ایمنی و بهداشت حرفه‌ای سال ۲۰۲۱ با همت انجمن متخصصین بهداشت حرفه‌ای ایران و با حضور معاون روابط کار وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی برگزار شد. در این نشست، حاتم شاکرمی تصریح کرد: «با اصل فعالیت انجمن متخصصان بهداشت حرفه‌ای ایران، موافق هستیم و همیشه سعی کردیم حامی تمامی تشکل‌هایی باشیم که در زمینه صیانت و سلامت از نیروی کار، فعالیت دارند.»

وی افزود: «اما بحثی که وجود دارد ثبت این انجمن در وزارت کشور و ابهام در فعالیت صنفی آن و افرادی است که به عنوان عضو در انجمن فعالیت دارند.»

شاکرمی با بیان اینکه این انجمن صرفاً فعالیت و رویکرد صنفی دارد، بنابراین ثبت آن در وزارت کشور می‌تواند رویکر دیگری را ایجاد کند پیشنهاد کرد که انجمن تغییر رویکردی در این زمینه داشته باشد.

معاون روابط کار با تأکید بر ضرورت ترویج فرهنگ ایمنی، بهداشت کار و روانشناسی شغلی گفت: «باید آموزش ایمنی و بهداشت کار و روانشناسی در سطح مهدکودک، دبستان و سایر سطوح و متون آموزشی لحاظ شود.»

وی در ادامه گفت: «ایجاد رویکرد ایمنی و بهداشت حرفه‌ای برای مدیران سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی و تولیدی یک ضرورت است که باید در آموزش مدیران هم این مهم دیده شود.»

معاون روابط کار در ادامه تأکید کرد: «در همه مجوزها و دستورالعمل‌های کاری باید توجه و رعایت ایمنی و بهداشت کار به عنوان یک پیوست دیده و لحاظ شود.»

شاکرمی با تأکید بر بحث سلامت و صیانت از نیروی کار گفت: «طبیعتاً کمک به نیروی انسانی، کمک به تولید و اشتغال و رونق اقتصاد کشور است.»

وی افزود: «در برنامه چهارم برای رشد و توسعه اقتصادی کشور ۸ درصد رشد پیش‌بینی شد که ۲ درصد این رشد در بخش افزایش بهره‌وری نیروی کار دیده شد و تحقق این ۲ درصد بدون توجه به صیانت و سلامت نیروی کار ممکن نیست.»

شاکرمی تصریح کرد: «ما خود را مکلف می‌دانیم از تشکل‌هایی که در راستای سلامت و ارتقاء استانداردهای محیط کار فعالیت می‌کنند حمایت کنیم.»

معاون روابط کار تأکید کرد: «ایجاد رویکرد ایمنی و بهداشت کار برای مسئولان و مدیران سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی نیز موضوع مهمی است که متأسفانه در برخی موارد شاهد هستیم که به دلیل پایین بودن اعتقاد بعضی از مدیران به اجرای کامل مقررات ایمنی و بهداشت کار به صورت نظام‌مند و عدم استفاده از متخصصان، اثربخشی آن در بخشی از بنگاه‌ها کاهش داشته است.» شاکرمی همچنین گفت: «مورد دیگری که باید به آن توجه ویژه‌ای داشت، رعایت دستورالعمل‌های ایمنی و بهداشت کار در صدور مجوزها است. همچنین در خصوص بحث نظارت در دستگاه نظارتی باید هماهنگی و هم‌افزایی بیشتری صورت گیرد و حتی اگر لازم باشد در قوانین و مقررات بازنگری‌هایی صورت گیرد.»